

Josep M. Sanmartí

DES D'EL RETIRO

Menys literatura i més matemàtiques

La paternitat de qui va inventar la frase "menys literatura i més matemàtiques" ha estat atribuïda a moltes persones, però el seu significat ha estat sempre el mateix: no tanta retòrica i més diners. I aquest pot ser una altra vegada el resum en quatre mots del viatge d'una setmana que el president Felipe González acaba de fer per cinc països sud-americans. Aquesta vegada però, el primer ministre espanyol duia una estratègia mil·limetrada que va aplicar amb el màxim rigor, perquè sabia que la situació ha canviat radicalment a Amèrica Llatina i que les relacions amb aquestes nacions s'han de plantejar d'una manera ben diferent.

En primer lloc, Amèrica Llatina s'ha democratitzat més o menys. Tots els seus governs, llevat del de Cuba, tenen un origen electe, hi ha divisió de poders i a grans trets es respecten els drets humans. El panorama en començar aquesta dècada dels 90 ha canviat totalment en comparació al que hi havia durant els anys 70 i 80. Precisament per aquesta raó el discurs paternalista fet des de certs sectors europeus i nord-americans a favor de la democratització del subcontinent ja no té sentit. És una etapa acabada que posa fi a les solidaritats polítiques expressades pels poders públics europeus, incloent-hi els espanyols. En aquest terreny els llatinoamericans se senten tan demòcrates com nosaltres, a desgrat d'algunes imperfeccions paleses.

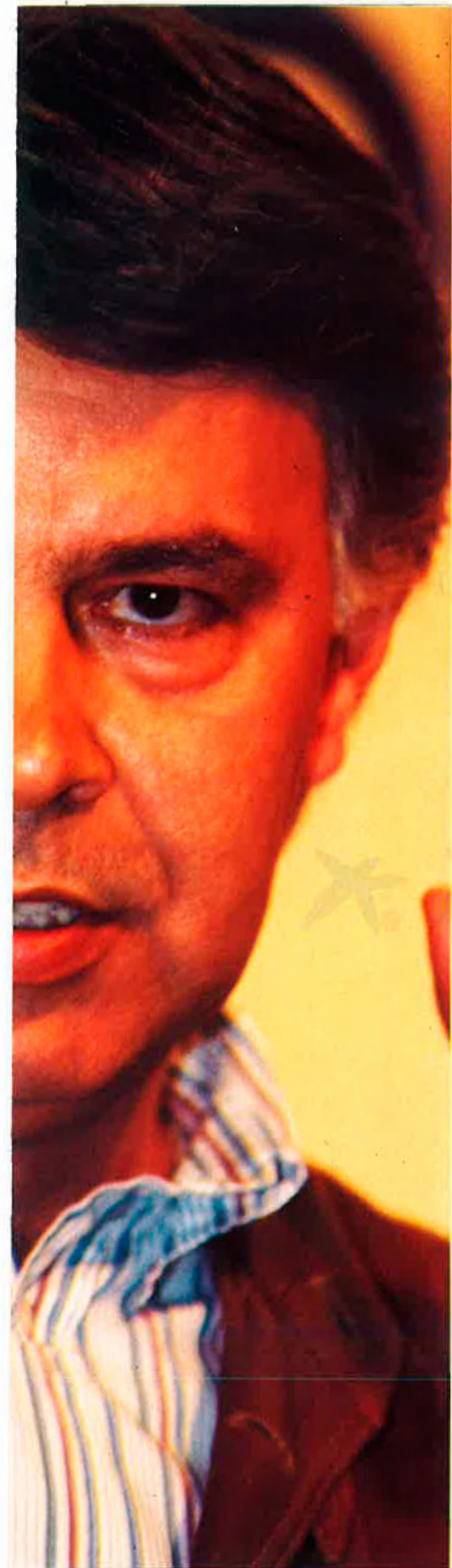
La presa de possessió dels presidents de Xile i del Brasil consagrava aquesta evolució. Deixant de banda la tasca de consolidar alguns d'aquests sistemes democràtics encara tendres i febles, ara el repte de tots aquests països és fonamentalment econòmic i financer, i molt especialment el control de la inflació i el pagament del deute públic. Els governs

llatinoamericans només volen parlar de diners i tenen raó.

Esgotada per ella mateixa la retòrica de la *Hispanidad*, que un filoespanyol com el president de Veneçuela, Carlos Andrés Pérez, va condemnar davant dels nassos del mateix Felipe González en un acte públic a Caracas, i abandonada la literatura pro-democràtica i defensora dels drets humans, a Felipe González no li quedava més remei que entrar en el joc econòmic. I aquí és on li li tornaren a fallar les bases, malgrat les precaucions preses.

A Caracas, per exemple, el president González va signar una Acta de Bases d'un pròxim tractat comercial, financer, cultural, etc., que pot moure uns 2.500 milions de dòlars. Veneçuela és un país atractiu per als inversionistes, però la situació és encara verda per als empresaris espanyols, que tot i això han presentat nombrosos projectes. Es tracta encara d'una fase de temptejos i d'aproximació després d'experiències desastroses arran de l'anterior presidència de Luis Herrera. A Xile Felipe González va signar una Acta d'Intencions per a un tractat semblant i a Brasil va comentar amb el nou president Fernando Collor de Melo la possibilitat d'endegar els contactes per arribar a una sortida idèntica. Fins ara, Espanya n'ha firmat dos d'aquests tractats destinats a estimular i emmarcar les inversions conjuntes, l'un amb Argentina i l'altre amb Mèxic. El segon fa molt poc que ha entrat en vigor i no es pot jutjar, el primer tothom reconeix que no rutlla. Al mateix temps que Felipe González recorria Sud-Amèrica ho feia el primer ministre italià, Giulio Andreotti. Però mentre que l'espanyol intentava eliminar traves, Andreotti inaugurava fires d'empreses italianes, per exemple a Buenos Aires, amb importants volums de nego-

cis. Els mateixos diplomàtics espanyols reconeixien en privat que mentre l'emigració italiana ha sabut crear un teixit industrial molt potent, l'espanyola no ho ha sabut fer i la demanda és molt menor.

Només cal donar una altra dada per a comprendre la situació: tot el comerç espanyol amb Amèrica Llatina equival pràcticament a l'hispano-japonès.

Tot té l'aire massa improvisat i agafat amb agulles per a pensar en un canvi radical en les relacions entre l'estat espanyol i Amèrica Llatina. Darrere no hi ha xifres, no hi ha un volum de negocis prou important i la iniciativa pública no ho pot fer tot. Aquest és el drama que s'ha palesat ara que no hi ha discursos sobre la *Hispanidad* i la *Madre Patria*. La patètica crida que el president argentí Carlos Menem i Felipe González van fer a Buenos Aires per atreure capital espanyol no podia convèncer a ningú que acabés de llegir les informacions econòmiques del mateix dia. Solament grans multinacionals que funcionen per elles mateixes gosen invertir en les condicions actuals. Els altres, l'únic que pretenen és especular a recer de la inflació.

Més o menys conscient d'aquestes limitacions estructurals, Felipe González i el seu canceller, Francisco Fernández Ordóñez, van fugir per un altre costat: la CE. En diverses ocasions els dos mandataris espanyols es van referir a les pressions que estan fent sobre els governs dels *Dotze* i sobre les institucions comunitàries perquè multipliquin les seues

ajudes a Amèrica Llatina. Ho han fet en un bon moment, quan a la CE li convé descongestionar el seu *front oriental* i obrir-se cap a altres blocs mundials per evitar la imatge de fortalesa amb debilitats vers els antics països comunistes.

La CE, però, al marge de l'interès sempre relatiu que pugui tenir per Amèrica Llatina, no pot suplir la influència nord-americana també malmesa per l'enorme dèficit públic de la seva administració.

La segona cortina de fum de la delegació espanyola va ser la situació a Amèrica Central, i concretament a Nicaragua. Felipe González es va unir als presidents llatinoamericans que van pressionar fortament el vice-president dels EUA, Dan Quayle, perquè la transició de poder a Nicaragua sigui pacífica i perquè ni la nova presidenta Violeta Chamorro hagi de començar amb problemes insolubles per a ella, ni ofegar del tot la sortida a Daniel Ortega. S'ha de veure si les gestions van donar resultats o no. En qualsevol cas, Felipe González va ser present en la intensa agitació oficial d'aquests dies a Amèrica Llatina. El subcontinent intenta resituar-se ara que ha resolt els seus problemes de sistema i davant l'amenaça encara llunyana de l'Europa Oriental. Però el primer ministre espanyol ha pogut veure arreu que la influència ve dels diners i que sense un taló a la butxaca la gent t'escolta ... per educació. Aquest nou escenari que s'obre a l'altra banda de l'Atlàntic compta encara amb Espanya. Hi ha signes que ho demostren, però tots els presidents saben on són els centres de poder i qui són els ordinaris que han de dur els missatges a aquestes potències reals. I un d'aquests ordinaris és Felipe González.